

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' חיי שרה כ"ג מרחשון תשפ"ו

החברותא בטעון פנימי לחברים גליון מס' 772

פנינים יקרים

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק (כה, יט) בהבנת המילה תולדות יש מפרשים מלשון תולדות ממש ויש מפרשים מלשון מאורעות, הכוונה בזה דלא כדברי ליצני הדור שאומרים שמאבימלך נתעברה שרה לפיכך הוזקק לומר תולדות יצחק הנוול מאברהם דהרי עדות יש בקלסתר פניו שאברהם הולידו.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וכו' (כה, יט) לעיל כתיב ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם, יכול שניהם כאחד ח"ו לכן חזר וכתב אברהם הוליד את יצחק לומר הוא לבד תולדותיו וביצחק יקרא לך זרע ומדויק רק הן בנו האומה. (מדרש ורמב"ן)

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וגו' (כה, יט) דרשו חז"ל הואיל והזכיר את הצדיק סיפר בשבחו שנאמר זכר צדיק לברכה, וזהו פירושו יצחק היה דומה במעשיו הטובים לאביו עד שהכל אומרים אברהם הוליד את יצחק, ויתכן שזהו גם כוונת הכתוב ויקרא בהם שמי ושם אבותי שהיה ניכר שאברהם הוליד את יצחק והוא הממשיך לדורות עד זיבולי דבתרייתא... (לקח טוב רד"ק)

ויעתר יצחק וכו' (כה, כא) בתרגום ירושלמי המיוחס ליונתן בן עוזיאל מבואר שהתפלל בהר המוריה, ורש"י פירש ויעתר הרבה והפציר בתפלה, פירושו שמילת ויעתר כולל בה שני דברים אחד רבוי והשני הפצרה. (גור אריה)

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' וכו' (כה, כא) הגה לכאורה היה ראוי להקדים ולומר ותהי רבקה עקרה ואח"כ ויעתר יצחק לה' ומה שהקדים התפלה יתכן שהקדים העיקר ולמדנו שלא נתעקרה רבקה אלא שיתפללו שניהם על הדבר לפיכך הקדים התפלה שהיא העיקר, וזהו שדרשו רבותינו ז"ל מפני מה נתעקרו האמהות מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. (רבנו בחי)

ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו (כה, כא) פרש"י בלשון תמיה דאם יצחק התפלל לנכח אשתו והכוונה שהתפלל על שניהם היה צריך לומר ויעתר להם ה' אלא אינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, וזהו ויעתר לו. (זכרון)

ויתרוצצו וכו' (כה, כב) הרציצה היתה בדרך משונה והתורה סתם לנו מהות הרציצה וסיבתה, וחז"ל ביארו לנו זה ואמרו כשהיתה עוברת על פתחי תורה יעקב מפרכם לצאת וכשהיתה עוברת על פתחי עבודה זרה עשו פרכס לצאת וזה היה השנוי בהריון של רבקה, ותלך לדרוש את ה' לבית מדרשו של שם. (באר יצחק)

ותלך לדרוש את ה' (כה, כב) פרש"י שהלכה לבית מדרשו של שם דאם לא כן ותלך למה לי הלא מלא כל הארץ כבודו (ראם) ואם תאמר למה לא הלכה לבית מדרשו של אברהם ללמדך שכל המקבל פני זקן שבדור (שם ועבר) כאלו מקבל פני השכינה, ותלך לדרוש את ה' כלומר מה תהא בסופה. (מדרש שכל טוב)

ותלך לדרוש את ה' וכו' (כה, כב) פרש"י שהלכה לבית מדרשו של שם, מה תהא בסופה, אמנם הרמב"ן כתב דלא מצאתי דרישה אצל ה' רק להתפלל כטעם דרשתי את ה' וענני, ומש"כ כי יבא אלי לדרוש את ה' פירושו להתפלל על חוליהם. (מדרש שכל טוב)

עשו... (כה, כו) בגימטריא שלום, ולולא שמו שלום לא היה מניח שום אדם בשלום...

וידו אוחות בעקב עשו (כה, כו) עקב פירושו רגל ותימה למה בעקב יותר משאר אברים ותרין הר"מ מפני שעשו נקרא חזיר שנאמר (תהלים פ, יד) יכרסמנה חזיר מיער ואין סימן טהרה בחזיר רק בעקב... (שכל טוב - תוספות)

אגרות קודש ממורנו ורבנו זיע"א

לכבוד...

כ"ג חשון תשמ"א

השראת הנפש, עד הגיעו לדביקות המחשבה והדיבור והמעשה בו יתברך, אשר זהו כל האדם ותכליתו בעולם הזה ובעולם הבא.

ובאמת, אף כשזוכה האדם והגיע לכלל המעשה הטוב, הוא צריך לדעת ולהיוודע על ידי עבודתו הפנימית והנפשית שלא חכמתו וטוב לבו עמדו לו בזאת, אלא הרחמים הגמורים והפשוטים, מאת ה' היתה זאת לְיָכוֹלָתוֹ ולתת לו שארית ושם טוב בישראל, למען היטיב לו הטבה נצחית.

זהו האושר האמיתי המגיע לאדם המתפשט ומתרוקן מכל וכל, הוא זוכה שמלבישין אותו לבושין נהירין - עין לא ראתה.

ידוע לי היטב מסירותו המופלאה למען מפעלות הצדקה והחסד של "יד עזרה", והרי זה מפליא פלאות לראות שהקב"ה זיכה אותו להיות עמוד התווך וצינור גדול למעשה הצדקה בארצנו הק', ואשר זאת מהגעגועים העמוקים של נפשו הגדולה הקשורה בקשר בל ינתק עם כללות נפשות ישראל - לעסוק בענינים המביאים לכלל אחדות ישראל.

אשרי חלקו וחבלו שבחר להיות עֲמָלוֹ ויגיעו למען צרכי הכלל ועניי בית עמנו, אשר אין לנו דרך נאה יותר של האדם-לעמל-יולד להיות ממשרתי ה', שהם צור לבבו של הקב"ה וחלקו מכל העמים. וכך הוא זוכה לקשר האלוקי של

[תק"א ס' א' ז' ע']

לכבוד...

י"ד טבת תשמ"א

האמונה, ומבלבל את האדם עד שהוא לא יודע מה קורה איתו.

והאדם הוא אֵין, והדרך היא: תפילה להשי"ת ובקשת רחמים שיוכל לעמוד בנסיונות ולא להשבר, ולקשר את עצמו בתפילתו לתפילות של כל הצדיקים. והקב"ה הוא בעל הרחמים, ועושה רצון יראיו, ואת שועתם ישמע ויושיעם.

האדם צריך בעיקר להגיע אל העבודה שלו, מה שיביא אותו שיהיה לו את האמונה הפשוטה שהוא מושג מההשגחה העליונה בפרטיות ממש, וזה יביא לו שלוה ומנוחת הנפש ושמחה בלב, ואז לא חסר לו כלום. אלא שהשונא הגדול של האדם, הטבע שלו, אינו מאפשר לו להגיע להבנה האמיתית הזו, שהיא היסוד והשורש של

לכבוד...

י"ד טבת תשמ"א

ויש לו השגחה פרטית ומיוחדת, ואף אחד בעולם אינו יכול להצר לך או לעשות לך דברים רעים, כי הקב"ה לא יתן לו לעשות לך זאת בשום פנים ואופן. ואם תאמיני כך אז תקבלי שמחה ומרגוע לנפשך, ויהיה לך כח לגדל את הילדים בנחת ובהרחבת הדעת.

אבקשך מאד להתחיל לחשוב תמיד על כולם רק מחשבות טובות, ולא תפחדי משום אדם, אלא תהיי קשורה להקב"ה על ידי שתחשבי מחשבות של תפילה אליו, ותשימי מבטחך בו שהוא שומר עליך ועינו פקוחה עליך כל רגע,

אגרות קודש ממורנו ורבנו זיע"א

[מקלס א'י'ז'ע]

לכבוד...

לו בסיס, והוא מרגיש את עצמו מאד גדול במצבו, וממילא כאשר משהו קטן לא מצליח לו הוא מחפש להאשים רק לא את עצמו, היות שהוא תופס את הכשלון כמקרה, והוא ידאג לתקן אותו. לכן למרות הכשלון הוא חי את עצמו, וכאשר הדברים לא הולכים טוב, הוא מסיים את החיים שלו.

אולם כאשר האדם אינו מטעה את עצמו, ומכיר היטב את היסוד שלו, ממילא כל המעשים שהוא מצליח לעשות לא ממנו בלבד הם, אלא מפכה בו איזה כח עליון והוא אשר פועל באמצעותו את כל המעשים. ואז האדם מוסר את עצמו ומתבטל בפני זה שעוזר לו, ומן האדם נהיה כלום. היות שהגוף אינו רואה במעשיו מעשים שלו, רק של זה שעוזר לו. ואז האדם שנקרא 'גוף' מתבטל באותה נשימה ונעשה 'נפש'. וככה הוא ממשיך עד הנשימה האחרונה של חייו, והוא לא מתבטל בפני מאורעות הטבע שלו, מה שנקרה "מקרים", בגלל שהוא בעצמו ללא בסיס, הוא רק נקרא אֵין, ביטול, וכשלא מצליח לו, זה רק מוכיח לו שיש סיבה שמנחה אותו, וזה גורם לו להתבטל לגמרי ולחיות תמיד בסיבה שעוזרת לו. וכך הוא חי כל ימיו עם סיבת כל הסיבות עילת כל העילות, ובזה הוא מוציא לפועל את המטרה והתכלית של החיים שלו שבשבילה השי"ת ברא אותו, ובנשימה האחרונה הוא מוסר את עצמו מתוך ביטול, אמונה פשוטה, והולך מעולמו כמו תינוק שתמיד נמצא בחיק אמו, כך הוא תמיד בחיק האמא הנצחית, והוא זוכה ליהנות מזיו השכינה, כמו הצדיקים האמיתיים שהם משתעשעים עם הקדושה, בחייהם ובמותם לא נפרדו.

למעשה אין כל תירוץ לדחיית המענה, שהרי "אין דבר העומד בפני הרצון", אבל לדאבוננו מי שדוחה את הדברים שלו למחר מגיע למצב של "אם יום תעזבני יומיים אעזבך". הוא משלה את עצמו כל רגע שהוא יסדר את הדברים שלו, אבל בסופו של דבר הוא יוצא מן העולם טיפש, כי ההרגל לא מרפה ממנו ולא מאפשר לו לצאת מזה, כמו שכתוב "כל באיה לא ישובון" (משלי ב, יט).

לכן צריך לא להחמיץ אף רגע, ואת הדבר שצריך לעשות עכשיו לא לדחות לרגע אחר כך, כי הרגע הזה אף פעם לא יגיע. הלא בשביל לעשות כל דבר צריך רחמים, בלעדי הרחמים אין הוא מסוגל לעשות בכוחו הוא, ואיש-המחר שתמיד דוחה זה נובע מהעצלות שלו, הוא לא חי עם הרחמים. הוא יכול אפילו להגיד שהקב"ה יעזור לו לעשות מחר, אבל זה רק "מצות אנשים מלומדה", ההרגל אומר את זה, אבל בעומק הלב הוא אפילו לא חושב ככה. והראיה, הרי כמה פעמים הוא כבר דחה דברים למחר, והוא ממשיך הלאה לדחות למחר.

מזה יכול אדם ללמוד עד כמה אין לו יסוד. ואשרי האיש שלא משלה את עצמו ומכיר את עצמו היטב, שלאורך כל החיים שלו כל נשימה מלווה בסכנה, כל היום הוא עומד בלב ים, ואינו נבהל מכך ולא נשבר מכיון שכל מציאותו תלויה ברחמים.

כאשר אדם נוכח לראות את חולשותיו, זה יכול גם להביא אותו למסקנה שזה המזל שלו וזה הגורל שלו, ולאורך כל החיים כבר לא יהיה לו יותר טוב, ובגלל זה הוא מסיים את חייו במוות טראגי, שהחיים שלו יביאו אותו אליו בכל מיני דרכים. מצב כזה נגרם בגלל שהוא סבור שיש

המשך פנינים יקרים

ויגדלו הנערים (כה, כז) פרש"י כיון שנעשו בני י"ג שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לע"ז, תימה דהלא רש"י פירש לקמן בפסוק ל דעשו יצא לתרבות רעה באותו יום שמת אברהם, והרי אברהם כשמת היה בן קע"ה שנה ויצחק ע"ה שנה ועשו ט"ו שנה, הך קושיא בירושלמי פריך לה ומשני שנתיים מרד בצנעה ואחר מות אברהם מרד עשו בפרהסי'.

ויהי עשו איש יודע ציד וכו' (כה, כז) פרש"י יודע ציד לצוד ולרמות את אביו בפיו, פירוש מילת ציד משרש ואשר לא צדה דפירושו: מארב והפכו ביעקב איש תם שאינו חריף לרמות, ויעקב איש שלם כאמרו באברהם והיה תמים (י"ג, א), הרי מי שממלא שנותיו בתורה ובמצוה נקרא תם והפכו בעשו שהיה איש בטל בלא מדות טובות.

ויעקב איש תם יושב אהלים (כה, כז) פרש"י אינו בקי ברמאות וצ"ע דהרי רש"י לקמן (כט, יב) כתב דיעקב אמר לרבקה אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות, ויתכן לומר שמילת תם ניתן להתפרש כעין מש"כ ה' איש מלחמה כלומר אדון ומושל על התמימות דהיינו שיודע מתי להשתמש עם התמימות לתועלת.

ויעקב איש תם יושב אהלים (כה, כז) תרגום אונקלוס משמש בית אולפנא פירוש משרת משמש על דרך גדולה שמושה יותר מלמודה שהיה עשו איש יודע ציד והוא אומנותו של אדם בטל, והשתדלותו במאכל ומשתה ושעשועים שהם תענוגי הגוף בעולם הזה והיא סיבה לבזות עבודת השי"ת ויראתו לעשותם טפל לעניני הגוף...

הלעיטני (כה, ל) פרש"י אפתח פי ושפוך הרבה לתוכה, כלומר דרך גרגרנות דבר כבהמה, מקורו במדרש רבה, אמר ר' יצחק מלמד שפתח אותו רשע פיו כגמל, כמו ששינינו אין אובסין את הגמל אבל מלעיטין אותו בלשון אכילה גסה.

מן האדם האדם הזה (כה, ל) התבשיל היה מאודם מן העדשים שהיו אדומות או שרקחו בדברים אדומים ועשו לא ידע מה הוא וקרא שמו אדום, על כן קרא שמו אדום כי לעגו עליו שמכר בכורה בעבור תבשיל מעט.

על כן קרא שמו אדום פירוש יעקב קרא אדום (שכל טוב) אמר לו יעקב אדום יצאת ממעי אמך ומאכל אדום חמדת לאכול על כן קרא שמו אדום, עוד אמר הריב"א עשו אמר הלעיטני נא לתוך פי מהר פן אמות.

מכרה כיום את בכרתך לי (כה, לא) איזה בכורה היה לעשו שיעקב רצה לקנות ממנו, יש מפרשים שהכוונה על פי שניים שעשו היה אמור לקבל, ואם ימות יעבור כל רכוש יצחק ליעקב א"כ תן לפחות סכום הבכורה כלומר הכפל.

ויבז עשו את הבכורה (כה, לד) תרגום אונקלוס ושט, וכמש"כ כי דבר ה' בזה תרגום בסר, יש שני מיני בזיונות א. בזיון בפועל דברו ומעשה, ב. בזיון בלב כלומר אינו מחשיב ומכבד, רש"י העיד הכתוב על רשעו של עשו שביזה עבודתו של מקום בזיון זה בלבו, וביזה פירשו אם כן מעיד הכתוב ברוח הקודש על רשעתו.

אבימלך וכו' (כו, א) לא נודע אם הוא אבימלך אשר היה בימי אברהם או שכל מלך בעת ההיא יקרא אבימלך.

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

פקס: 02 - 5325477 02 - 5829688

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

